

МЕТА ТА ПРИЗНАЧЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

Лабунська А. О., студент

Науковий керівник: Догадайло Я. В., к. е. н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Формування та управління прибутком - основа діяльності підприємства. Обсяг отриманого прибутку є характеристикою ефективності діяльності суб'єктів господарювання.

Одним з достатньо простих та в той час результативних методів аналізу з метою оперативного та стратегічного планування, управління фінансово-господарською діяльністю компанії є операційний аналіз (CVP - аналіз (cost - volume - profit analysis), аналіз беззбитковості виробництва, маржинальний аналіз). Цей метод дає змогу виявити залежність фінансових результатів діяльності від змін витрат, цін, обсягів виробництва та збуту продукції.

Використання операційного аналізу з метою управління формуванням доходів підприємства в умовах нестабільного ринкового середовища стає запорукою фінансового успіху виробничо-господарської діяльності [1].

У широкому розумінні операційний аналіз в якості своєї основної мети ставить оцінку продуктивності та ефективності роботи комерційної організації та створення рекомендації для адміністрації організації. У вузькому сенсі під операційним аналізом слід розуміти аналіз сприяння доходу або аналіз беззбитковості. Ефективність CVP - аналізу для створення управлінських рішень визначається тим, що такий аналіз зводить до купи маркетингові дослідження, облік витрат, фінансовий аналіз та виробниче планування. Менеджерам постійно доводиться ухвалювати рішення про ціну реалізації, змінних та постійних витратах, про купівлю та застосування ресурсів. Зазвичай ці рішення мають короткостроковий характер: чи потрібно змінювати ціну, скільки одиниць продукції доведеться виробити, скільки працівників найняти та чи варто витратити більше коштів на рекламу.

Аналіз «витрати - обсяг реалізації - прибуток» допомагає у вирішенні наступних управлінських задач:

- оцінити рентабельність виробничо-торгівельної діяльності
- прогнозувати рентабельність підприємства на основі параметру «Запас фінансової міцності»
- оцінити ризик діяльності організації

- обрати найоптимальніші шляхи виходу підприємства зі стану кризи

- розробити найбільш привабливу для підприємства асортименту політику у сфері виробництва та реалізації товарів [2].

У ході наукової роботи було проаналізовано 22 літературних джерела – вітчизняних та закордонних. З них 14 науковців у період 1999-2017 рр. чітко визначають мету операційного аналізу. Результати проведення аналізу у таблиці 1.

Таблиця 1 – Визначення мети та призначення операційного аналізу

Автор	Рік	Мета та призначення операційного аналізу
1	2	3
Березкин Ю.М. [3]	1999	CVP - аналіз дозволяє встановити залежність фінансових результатів діяльності підприємства від витрат та обсягів виробництва та продаж.
Вакуленко Т.Г., Фоміна Л.Ф. [4]	2001	Операційний аналіз дозволяє виявити залежність прибутку від витрат, цін, обсягу реалізації, а також визначити оптимальні пропорції між постійними та змінними витратами.
Котельникова Н.В. [5]	2002	Операційний аналіз слугує для пошуку найбільш вигідних комбінації між постійними та змінними затратами з випуску та реалізації продукції (робіт, послуг), ціною та обсягом продаж.
Садовська І.Б., Бажидарнік Т.В., Нагірська К.Є. [6]	2003	Аналіз взаємозв'язку «витрати–обсяг–прибуток» дозволяє встановити обсяг виробництва, який необхідний для покриття всіх витрат – як змінних, так і постійних.
Вахрушина М.А. [7]	2004	Мета аналізу беззбитковості – встановити, що відбудеться з фінансовими результатами при зміні рівня виробничої діяльності організації.
Іванова Ж.А. [8]	2005	За допомогою операційного аналізу визначаються резерви, забезпечується об'єктивна оцінка стану резервів виробництва та ступені їх використання.
Кокін І.С., Ясенев В.Н., Яшина Н.И. [9]	2006	Операційний аналіз слугує для відповіді на найважливіші запитання, які виникають у фінансистів підприємства на усіх основних етапах його грошового обороту.
Сахірова И. П. [10]	2007	Основна мета операційного аналізу – оцінка ефективності роботи організації та розробка рекомендацій з управління нею.
Лихачева О.Н. [11]	2007	Мета аналізу - встановити що буде з фінансовими результатами, якщо змінити об'єми виробництва.
Голов С.Ф. [12 стор. 177]	2009	Мета CVP-аналізу - визначити: - величини прибутку при визначеному обсязі продаж; - впливу зміни величини витрат, обсягу та ціни реалізації на прибуток підприємства;
Гринів Б.В. [13]	2011	CVP-аналіз дає можливість виявити беззбитковий обсяг продажу і оцінити роль окремих факторів у формуванні прибутку від реалізації продукції (товарів) та забезпечити підтримку ефективного управління цим процесом.
Колін Друрі [14]	2012	Мета аналізу - встановити що відбудеться з фінансовими результатами, якщо зміниться рівень діяльності або обсяг виробництва.

1	2	3
Кандратова С.В., Умрихіна М.В. [15]	2014	Операційний аналіз дозволяє шляхом моделювання знайти найбільш вигідне співвідношення між змінними та постійними витратами, ціною продукції, обсягом виробництва та збільшити кількість лояльних клієнтів.
Бобришев А.Н. [16]	2017	СVP-аналіз використовується для прийняття короткострокових управлінських рішень з визначенням потенційного прибутку та збитку, встановлення цін продажу та їх зниження, а також вироблення продуктового портфелю та структури витрат економічного суб'єкта.

Ретроспективний аналіз мети операційного аналізу дозволив визначитися з нею. Автор вважає, що метою операційного аналізу є визначення, що відбудеться з фінансовими результатами при певній зміні обсягу діяльності підприємства, на підставі встановлення характеру взаємозв'язку між прибутком, обсягом діяльності та витратами підприємства. Дана мета визначає призначення СVP-аналізу, що полягає у знаходженні беззбитковості виробництва, потенційного прибутку, встановленні та моделюванні цін продажу, вигідного співвідношення між змінними та постійними витратами, виробленні продуктового портфелю та збільшенні кількості лояльних клієнтів.

Література.

1. Устінова І. Г. Операційний аналіз як складова механізму управління прибутком підприємства [Електронний ресурс] / І. Г. Устінова, І. О. Будіщева, Г. С. Домарадзька // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2000. – № 391 : Проблеми економіки та управління. – С. 183–188. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/8539/1/36.pdf>
2. Бочаров В.В. Финансовый анализ. Краткий курс / В. В. Бочаров. - 2-е изд. – СПб.: Питер, 2009. – 240 с.
3. Березкин Ю.М. Финансовый менеджмент : Учеб. пособие. / Ю. М. Березкин – Иркутск : Изд-во ИГЭА, 1999. – 102 с.
4. Вакуленко Т.Г. Анализ бухгалтерской (финансовой) отчетности для принятия управленческих решений. / Т. Г. Вакуленко, Л. Ф. Фомина - СПб.: «Издательство дом Герда» 2001. - 288 с.
5. Котельникова Н.В. Финансовый менеджмент. / Н. В. Котельникова. - Владивосток: Изд-во ДВГАЭУ, 2002. – 92 с.
6. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська, Т. В. Бажидарнік, К. Є. Нагірська. – К.: «Центра учбової літератури», 2003. – 688 с.

7. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учет.: учеб. для студ. вузов. / М.А. Вахрушина. - 3-е изд., доп. и пер. – М.: Омега – Л, 2004. – 576 с.

8. Иванова Ж.А. Операционный анализ: Учебное пособие. / Ж. А. Иванова. - Улан-Удэ: РИО ВСГТУ, 2005. – 77 с.

9. Кокин А.С. Методология и практика финансового менеджмента- Часть 2 : Учебно-методическое пособие. / А. С. Кокин, В. Н. Ясенев, Н. И. Яшина – Н. Новгород : Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского, 2006. – 146 с.

10.Сахирова И.П. Операционный анализ в принятии управленческих решений / И. П. Сахирова. - М.: Бератор – Паблишинг, 2007. – 176 с.

11.Лихачева О.Н. Долгосрочная и краткосрочная финансовая политика предприятия: Учеб. пособие / О. Н. Лихачева, С. А. Щуров. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 288 с.

12.Голов С.Ф. Управленческий учет / Голов С.Ф. - Х.: Фактор, 2009. – 784 с.

13.Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності. Навч. посіб. / Б. В. Гринів. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.

14.Друри К. Управленческий и производственный учет. Вводный курс: учеб. для студентов вузов / К. Друри – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 735 с. – (Серия «Зарубежный учебник»).

15.Кондратова С.В. Операционный анализ как инструмент эффективного управления компанией в новой экономике [Электронный ресурс] / С.В. Кондратова, М.В. Умрихина // Экономический анализ: теория и практика. - 2014. - № 34 (385). – С. 28 – 35. - Режим доступа:

<https://cyberleninka.ru/article/v/operatsionnyy-analiz-kak-instrument-effektivnogo-upravleniya-kompaniey-v-novoy-ekonomike>

16.Бобрышев А.Н. Теория и методология управленческого учета в условиях кризисных процессов экономики: дис. на соиск. уч. степени докт. эк. наук: спец. 08.00.12 «Бухгалтерский учет, статистика» / А.Н. Бобрышев. – Ставрополь, 2017.– 496 с.